

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 422/2018-46

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. decembra 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Ladislava Orosza a Miroslava Duriša prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED], obaja [REDACTED], zastúpených advokátom Mgr. Martinom Štoffom, Stoličková 4, Banská Bystrica, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 20 ods. 1, čl. 40 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Sžo 176/2015 z 30. novembra 2017, za účasti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] a [REDACTED] podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Sžo 176/2015 z 30. novembra 2017 porušené boli.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Sžo 176/2015 z 30. novembra 2017 zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] uhradiť trovy konania v sume 390,52 € (slovom tristodevät’desiat eur a päťdesiatdva centov) na účet ich právneho zástupcu Mgr. Martina Štoffu, Stoličková 4, Banská Bystrica, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. marca 2018 mailom a 7. marca 2018 poštou doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], obaja [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovatelia“), vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 20 ods. 1, čl. 40 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Sžo 176/2015 z 30. novembra 2017 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

Sťažovatelia v sťažnosti uvádzajú, že mesto [REDAKOVANÉ] ako príslušný stavebný úrad (ďalej len „stavebný úrad“) vydalo 10. septembra 2013 rozhodnutie č. B/2013/12816-Mk, ktorým bola povolená zmena v užívaní stavby spojená so zmenou stavby označenej ako „[REDAKOVANÉ] stavba na existujúcom objekte administratívnej budovy [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]“.

Sťažovatelia sa považovali za účastníkov predmetného konania, keďže osadenie telekomunikačného zariadenia a zmenu v užívaní stavby považujú za zásah do svojho súkromného a rodinného života a taktiež za zásah do ich práva na ochranu zdravia a práva na rešpektovanie vlastníctva. Stavebný úrad však sťažovateľov za účastníkov konania nepovažoval – neoznámil im začiatok stavebného konania, nedoručil im rozhodnutie a neumožnil im využiť práva účastníkov konania.

Sťažovatelia – vychádzajúc z presvedčenia, že stavebný úrad im nesprávnym úradným postupom odňal možnosť zúčastniť sa riadne na konaní – podali podnet na obnovu konania podľa § 62 ods. 1 písm. c) zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Správny poriadok“).

Stavebný úrad začal konanie o podnete sťažovateľov a následne rozhodnutím č. B/2013/18600-Mk z 20. marca 2014 konanie o návrhu na obnovu konania zastavil.

Proti rozhodnutiu stavebného úradu podali sťažovatelia odvolanie, o ktorom rozhodol Okresný úrad [REDAKOVANÉ], odbor výstavby a bytovej politiky (ďalej aj „okresný úrad“) rozhodnutím č. OU-PO-OVBP2-2014/16942/36911/ŠSS-KAM zo 16. mája 2014 tak, že odvolanie zamietol a rozhodnutie stavebného úradu potvrdil.

Následne sa sťažovatelia domáhali preskúmania zákonnosti rozhodnutí správnych orgánov žalobou podanou Krajskému súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“). Krajský súd rozhodol rozsudkom č. k. 5 S 54/2014-61 zo 16. apríla 2015 tak, že rozhodnutie okresného úradu a rozhodnutie stavebného úradu zrušil a vec vrátil stavebnému úradu na ďalšie konanie.

Proti rozsudku krajského súdu podali správne orgány odvolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým rozsudkom tak, že rozsudok krajského súdu zmenil a žalobu sťažovateľov o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí správnych orgánov zamietol.

Sťažovatelia v sťažnosti ďalej uvádzajú:

«*V odôvodnení svojho rozsudku prvostupňový súd podľa sťažovateľov správne poukázal na to, že správne orgány vec nesprávne právne posúdili, keď pri rozhodovaní o návrhu na obnovu konania podaného žalobcami (sťažovateľmi) neskúmali ich účastiťvo podľa § 59 ods. 1 písm. b) Stavebného zákona v spojení s ustanovením § 139 ods. 2 písm. d) Stavebného zákona, podľa ktorého sú účastníkmi konania aj vlastníci stavby na takom pozemku, ktorý nemá síce spoločnú hranicu s pozemkom, o ktorý v konaní podľa tohto zákona ide, ale jej užívanie môže byť navrhovanou stavbou dotknuté. Prvostupňový súd vec správne právne posúdil, keď sa zaoberal otázkou účastiťvo sťažovateľov a vyhodnotil, že sťažovatelia mali byť účastníkmi predmetného konania a boli preto oprávnení na podanie návrhu na obnovu konania v zmysle § 62 ods. 1 písm. c) správneho poriadku.*

Porušovateľ však následne... zmenil prvostupňové rozhodnutie krajského súdu vo veci samej a žalobu zamietol. Vo svojom odôvodnení pritom uviedol, že predmetom tohto súdneho prieskumu bolo výlučne posúdenie, či sú splnené zákonné podmienky pre povolenie obnovy konania, alebo nie. Posudzovanie otázky účastiťva sťažovateľov v pôvodnom stavebnom konaní ako otázky podstatnej pre povolenie obnovy konania pritom považoval za nesprávne.

Porušovateľ ďalej uviedol, že podľa ust. § 62 ods. 1 správneho poriadku, návrh na obnovu konania môže podať len účastník pôvodného správneho konania, nie teda opomenutý účastník. Podľa porušovateľa sa sťažovatelia mali domáhať ochrany svojich práv prostredníctvom inštitútu opomenutého účastníka v zmysle § 250b ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku...

Z tohto ustanovenia [§ 62 ods. 1 písm. c) Správneho poriadku, pozn.] jednoznačne vyplýva, že návrh na obnovu konania môže podať aj ten účastník konania, ktorého príslušný správny orgán za účastníka nepovažoval, hoci účastníkom konania mal byť, a naopak – svojím nesprávnym postupom mu odňal možnosť zúčastniť sa na konaní. Iná interpretácia by úplne potlačila zmysel obnovy konania ako mimoriadneho opravného poriadku. Takýto názor potvrdzuje aj odborná literatúra.

Komentár k správne mu poriadku (Košíčiarová S., Správny poriadok – komentár, Heuréka, 2013, str. 290 a rovnako aj komentár v ASPI) k dôvodu obnovy konania uvedenom v ustanovení § 62 ods. 1 písm. c) uvádza, že: „Nesprávnym úradným postupom správneho

orgánu sa rozumie jeho nezákonný postup - postup v rozpore s procesnoprávnymi normami, ktorý zapríčinil, že účastník konania nemal možnosť uplatniť v konaní všetky svoje procesné práva. Môže ísť o situáciu, keď správny orgán nepriznal osobe postavenie účastníka konania, hoci tak urobiť mal (§ 14 ods. 1), o situáciu keď neexistoval v správnom konaní všetkých účastníkov konania, porušil povinnosť podľa § 18 ods. 3 zákona č. 71/1967 Zb., a neupovedomil všetkých účastníkov konania o začatí konania predpísaným spôsobom, alebo tiež o situáciu, keď účastníkovi konania svojim nezákonným postupom sťažil uplatnenie jeho procesných práv (napr. odoprel realizovať jeho právo podľa § 33).“

Tvrdenie porušovateľa, že podľa ust. § 62 ods. 1 správneho poriadku návrh na obnovu konania môže podať len formálny účastník pôvodného správneho konania, a nie aj opomenutý účastník, je jasným nepochopením ustanovenia § 62 správneho poriadku. Právna doktrína k uvedenému totiž zaujala práve opačné a už etablované stanovisko, prezentované napr. aj v komentári k správnenému poriadku (Potasch, P., Hašanová, J. Zákon o správnom konaní, komentár. 2 vydanie. Bratislava, C. H. BECK 2015), kde sa uvádza: „Podmienka podľa § 62 ods. 1 písm. c) opäť kumuluje niekoľko predpokladov, ktoré musia byť splnené na to, aby bol naplnený tento dôvod na uskutočnenie nového konania. Ide v zásade o to, že osobe bola odňatá možnosť konať v správnom konaní ako účastník konania. Je preto vždy potrebné exaktne posudzovať to, kto sa považuje za účastníka konania a v situáciách, keď to zákon umožňuje, je vhodné voliť extenzívnejší výklad.“

Navyše, judikatúra súdov považuje otázku skúmania skutočného postavenia konkrétneho účastníka konania za otázku materiálneho posúdenia, a nie formálneho označenia, ako napr. uvádza aj rozhodnutie Nejvyššího správného soudu ČR, č. k. 7 A 56/2002-54: „Skutečnosť, zda někdo byl účastníkem správního řízení, je třeba posuzovat materiálně, a nikoli podle toho, s kým ve skutečnosti správní orgán jednal.“

Inštitút opomenutého účastníka nemožno vnímať ako taký, ktorý by zamedzoval uplatnenie iných právnych prostriedkov nápravy, akou je aj obnova konania v zmysle ustanovenia § 62 ods. 1 správneho poriadku. Ak má správne súdnictvo pôsobiť subsidiárne voči správnenému konaniu, potom takáto interpretácia porušovateľa je o to viac nelogická. Oba tieto procesné prostriedky je preto nutné vnímať ako spolupôsobiace a skôr ako alternatívy pre účastníkov konania, s ktorými správne orgány nekonali ako s účastníkmi napriek tomu, že tak urobiť mali. Napokon žiadne zákonné ustanovenie neumožňuje takýto

výklad vzťahu inštitútu obnovy konania a žaloby opomenutého účastníka. Takouto interpretáciou právnych noriem porušovateľ odňal sťažovateľom možnosť domáhať sa efektívnej ochrany svojich práv a zasiahol tak do ich práva na súdnu ochranu. Preto takáto interpretácia zákonných ustanovení nemôže byť považovaná za ústavne súladnú.»

Sťažovatelia poukazujú na to, že sú vlastníkami rodinného domu a záhrady na rovnakej ulici a v bezprostrednej blízkosti stavby, na ktorej sa povoľovala telekomunikačná stavba. Sťažovatelia odkazujú na právne závery Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorý vyslovil, že nadmerné „*imisie škodlivín (kam možno zaradiť elektromagnetické žiarenie) predstavujú zásah do práva na rešpektovanie súkromia a obydľia (rozsudok vo veci Marckx, 1979).*

V dnešnej dobe je škodlivý vplyv elektromagnetického žiarenia už všeobecne známou skutočnosťou a preto bezprostredná blízkosť zariadenia, ktoré takéto imisie produkuje pri obydľí sťažovateľov ich oprávnené znepokojuje a naruša ich pohodu súkromného života.

... napádaným rozhodnutím porušovateľa, ktorým tento účinne neposkytol potrebnú ochranu právam a právom chráneným záujmom sťažovateľov, došlo aj k zásahu do práva na súkromie sťažovateľov, ktorého súčasťou je aj pohoda a nerušenosť bývania. Ak sú sťažovatelia vystavení elektromagnetickému žiareniu, o ktorom majú vedomosť, že je preukázateľne škodlivé, tak takéto vedomie obligátne vedie k narušeniu pohody bývania...“.

Sťažovatelia namietajú aj porušenie základného práva na ochranu zdravia a „*poukazujú na preukázateľne negatívne vplyvy elektromagnetického žiarenia na ľudské zdravie. Sťažovatelia preukázali, že z hľadiska vplyvov na zdravie človeka je rozhodujúca blízkosť k zdroju elektromagnetického žiarenia – žiarenie má o to negatívnejší vplyv na ľudské zdravie, čím je zdroj žiarenia bližšie. Vzhľadom ku skutočnosti, že zdroj elektromagnetického žiarenia je v tomto prípade umiestnený vo vzdialenosti 20 – 25 m od spálne navrhovateľov, sú navrhovatelia presvedčení, že im toto žiarenie v dlhodobom časovom horizonte môže spôsobiť zdravotné problémy.*

Vinou rozhodnutia porušovateľa tak v konečnom dôsledku sťažovateľom nebolo umožnené podať a uplatniť vecné námietky v stavebnom konaní povoľujúcim predmetnú

stavbu, ktorá bude mať významný dopad na ich zdravotný stav. Stavba tak bola povolená bez toho, aby sa povoľujúci orgán zaoberal možnými významnými dopadmi na zdravie sťažovateľov a skúmal ich vplyv.“

Sťažovatelia napokon namietajú porušenie práva na rešpektovanie vlastníckeho práva, ktorého súčasťou je aj „právo na nerušené užívanie predmetu vlastníctva. Imisie telekomunikačnej stavby (čo do intenzity a frekvencie) môžu vážne narušiť užívanie predmetu vlastníctva...

Navyše, ako to sťažovatelia namietali už v konaní pred správnyimi orgánmi tak aj v samotnom súdnom konaní, v dôsledku povolenia telekomunikačnej stavby je zrejmé, že výsledkom nedostatočne chráneného súkromia sťažovateľov a zlikvidovanej pohody bývania sa do významnej miery znižuje aj samotná trhová hodnota ich nehnuteľnosti. Toto zníženie hodnoty nehnuteľnosti možno v podstate porovnať s čiastočným vyvlastnením/obmedzením vlastníckeho práva (rozsudok vo veci Rayner c/a Spojené Kráľovstvo, 1986).

Porušovateľ teda svojim rozhodnutím privodil situáciu, kedy nebolo ochránené ani právo sťažovateľov na rešpektovanie vlastníctva.“

Sťažovatelia na základe uvedených skutočností navrhujú, aby ústavný súd nálezom rozhodol tak, že vysloví porušenie základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 20 ods. 1, čl. 40 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 dohovoru, ako aj práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu z 30. novembra 2017, napadnutý rozsudok zruší a vec vráti najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie s tým, že mu prikáže, aby vo veci začal opätovne konať do dvoch mesiacov od právoplatnosti nález. Sťažovatelia si zároveň uplatnili úhradu trov konania.

Ústavný súd po predbežnom prerokovaní uznesením z 12. júla 2018 prijal sťažnosť podľa § 25 ods. 1 a 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľov a predsedníčku najvyššieho súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedníčku najvyššieho súdu zároveň vyzval, aby sa vyjadrila k sťažnosti. Predsedníčka najvyššieho súdu a právny zástupca sťažovateľov ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľov a predsedníčky najvyššieho súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde od neho upustil, keďže dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predsedníčka najvyššieho súdu sa k sťažnosti vyjadrila v prípise sp. zn. KP 3/2018 z 12. septembra 2018, v ktorom uviedla:

„Predmetom súdneho prieskumu v správnom súdnictve bolo rozhodnutie žalovaného o zastavení konania o návrhu sťažovateľov na obnovu konania. Sťažovatelia podali návrh na obnovu konania podľa § 62 ods. 1 písm. c) správneho poriadku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k právnemu záveru, že sťažovatelia neboli aktívne legitimovaní na podanie návrhu na obnovu konania, pretože neboli splnené zákonné podmienky na povolenie obnovy konania. Ustanovenie § 62 ods. 1 písm. c) správneho poriadku rieši situáciu, keď účastníkovi správneho konania (sťažovatelia ako opomenutí účastníci správneho konania neboli účastníkmi konania), ktorý mal postavenie účastníka konania nesprávnym postupom správneho orgánu dôjde k odňatiu možnosti zúčastniť sa na konaní, t. j. podľa názoru najvyššieho súdu ide o porušenie jeho procesných práv ako napr., nebol riadne predvolaný, informovaný o úkonoch atď.

V prípade sťažovateľov ako opomenutých účastníkov správneho konania prichádzalo do úvahy využitie inštitútu tzv. opomenutého účastníka a obrátiť sa na súd so žalobou podľa § 250b ods. 2 O. s. p., čo neurobili. Zákonodarca pri tvorbe ustanovenia § 250b ods. 2 O. s. p. vyriešil otázku špeciálneho inštitútu opomenutého účastníka. Bolo by v rozpore s predpokladom racionálneho zákonodarcu, aby na nápravu opomenutého účasti boli zriadené 2 rôzne inštitúty, ako sa to snažia navodiť sťažovatelia. Išlo by o nesytemové riešenie, ktoré by viedlo k obchádzaniu inštitútu žaloby opomenutého

účastníka podľa § 250b ods. 2 O. s. p.. V rovine procesného práva sú jasne definované prostriedky nápravy ako je tomu aj v tomto prípade a preto názor sťažovateľov, že mali na výber, či využijú inštitút opomenutého účastníka podľa § 250b ods. 2 O. s. p., alebo podajú návrh na obnovu konania ako mimoriadneho opravného prostriedku, neobstojí.

Komentáre k správne mu poriadku na ktoré odkazujú sťažovatelia sú iba názormi autorov na danú problematiku a nie sú pre súd právne záväzné.

Vzhľadom na vyššie uvedené najvyšší súd má za to, že sťažnosť sťažovateľov je neopodstatnená...“

Sťažovatelia prostredníctvom právneho zástupcu podali svoje stanovisko k vyjadreniu predsedníčky najvyššieho súdu v podaní z 15. októbra 2018, v ktorom poukazujú na rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 502/2015 zo 6. októbra 2015 a sp. zn. III. ÚS 734/2017 z 5. decembra 2017, ako aj na rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 7 S 108/2018 z 28. júna 2018, v ktorých tieto súdne orgány vymedzujú účel a podstatu správneho súdnictva. Na tomto základe sťažovatelia uvádzajú:

«Porušovateľ sa pridriava striktnnej, ba až formalistickej interpretácie právneho inštitútu obnovy konania vo vzťahu k opomenutým účastníkom správneho konania, bez zreteľa na konkrétny prípad, jeho kontext a predovšetkým na dopady takejto interpretácie.

Nepripustenie obnovy konania ako neadekvátne zvoleného procesného postupu bez ohľadu na to, že táto predstavovala posledný možný procesný prostriedok, ktorý mohli sťažovatelia na ochranu svojich základných práv garantovaných Ústavou uplatniť, je v právnom štáte nepripustné a vedie k popretiu samotnej spravodlivosti a práva na spravodlivý proces.

Vo svetle tejto judikatúry podľa sťažovateľov neobstojí interpretácia porušovateľa, ktorá zákonnosť procesných postupov stavia nad ochranu subjektívnych práv fyzických či právnických osôb, ktorá je podstatou (aj) pri výkone správneho súdnictva.

Interpretácia, ktorú ponúka porušovateľ, a v dôsledku ktorej sťažovatelia nemohli účinne chrániť svoje ústavou garantované subjektívne práva, preto nevyhnutne vyúsťuje do Ústavným súdom SR zmieňovaného napätia s čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy.

Aj judikatúra správnych súdov nižšieho stupňa už reflektuje vyššie zmienenú rozhodovaciu činnosť ústavného súdu a princíp materiálneho poňatia právneho štátu, ktorý je jej podstatou. V tejto súvislosti si dovoľíme poukázať napr. aj na rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 7 S/108/2015 zo dňa 28. 06. 2018, kde rovnako ako v prejednáwanej sťažnosti, súd posudzoval otázku vhodnosti procesných inštitútov v prípade tzv. opomenutého účastníka správneho konania.

Na dôvažok, vo vzťahu k porušovateľom namietanému využívaniu odborných knižných komentárov k právnym normám ako interpretačných pomôcok práva je podľa sťažovateľov nutné poznamenať, že ide o bežný postup pri odôvodňovaní právneho názoru a výklade práva, ktoré napokon často odrážajú vývoj v samotnej judikatúre súdov. Sťažovatelia síce súhlasia s tvrdením porušovateľa, že v našom právnom prostredí nejde o právne záväzný zdroj výkladu práva, no strohé konštatovanie porušovateľa, že bez ďalšieho ide „len o názor autorov“, je popretím dôležitosti, významu a kvality (opretej o odbornú erudíciu ich autorov) týchto publikácií.»

Ústavný súd nedoručoval podanie sťažovateľov z 15. októbra 2018 predsedníčke najvyššieho súdu na zaujatie stanoviska z dôvodu, že základom argumentácie sťažovateľov je odkaz na judikatúru ústavného súdu, resp. na rozsudok Krajského súdu v Košiciach, ktoré by mali byť najvyššiemu súdu známe z titulu jeho činnosti.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k obom označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08).

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 299/04, II. ÚS 78/05) do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne konformným spôsobom interpretovaná platná a účinná právna norma (m. m. IV. ÚS 77/02).

Výklad a aplikácia zákonných predpisov zo strany všeobecných súdov musí byť preto v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť toto základné právo v rozpore s jeho podstatou a zmyslom.

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov,

ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 152 ods. 4 ústavy).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Vychádzajúc z uvedených právnych názorov bolo úlohou ústavného súdu posúdiť námietky sťažovateľov uplatnené v sťažnosti, v ktorej argumentujú, že napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu z 30. novembra 2017 malo dôjsť k porušeniu základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 20 ods. 1, čl. 40 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

Sťažovatelia namietajú, že je ústavne nesúladný právny názor najvyššieho súdu – podľa ktorého návrh na obnovu konania podľa § 62 ods. 1 písm. c) Správneho poriadku – je vecne legitimovaný podať len ten, kto bol v pôvodnom správnom konaní účastníkom konania, t. j. ten, s kým správny orgán ako s účastníkom konania konal. Podľa najvyššieho súdu ten, s kým správny orgán nekonal a kto tvrdí, že mal byť účastníkom správneho konania, môže využiť len právny prostriedok opomenutého účastníka podľa § 250b ods. 2 OSP.

Najvyšší súd sťažovateľmi spochybňovaný právny názor v napadnutom rozsudku z 30. novembra 2017 v podstatnom vymedzil takto:

„13. Najvyšší súd Slovenskej republiky mal z administratívneho spisu preukázané, že návrh na obnovu konania podali žalobcovia, ktorí neboli účastníkmi pôvodného stavebného konania, resp. konania o povolenie zmeny stavby. Žalobcovia argumentovali tým, že o pôvodnom stavebnom konaní nevedeli a dozvedeli sa o ňom až po právoplatnosti rozhodnutia. Tieto argumenty žalobcov nič nemenia na skutočnosti, že podľa § 62 ods. 1 správneho poriadku, návrh na obnovu konania môže podať len účastník tohto pôvodného konania, nie teda opomenutý účastník. Inštitút opomenutého účastníka, ako je tomu v prípade žalobcov rieši § 250b ods. 2 O. s. p.

15. Ak teda žalobcovia mali za to, že správne orgány s nimi mali konať v pôvodnom stavebnom konaní, mali sa obrátiť na súd so žalobou opomenutého účastníka podľa druhej hlavy piatej časti O. s. p., konkrétne § 250b ods. 2 O. s. p. Nesprávne postupovali žalobcovia, keď namiesto žaloby opomenutého účastníka, obrátili sa na správny orgán s návrhom na obnovu konania, ktorého neboli účastníkmi.“

Podľa § 62 ods. 1 písm. c) Správneho poriadku konanie pred správnym orgánom ukončené rozhodnutím, ktoré je právoplatné, sa na návrh účastníka konania obnoví, ak nesprávnym postupom správneho orgánu sa účastníkovi konania odňala možnosť zúčastniť sa na konaní, ak to mohlo mať podstatný vplyv na rozhodnutie a ak sa náprava nemohla urobiť v odvolacom konaní.

Podľa § 63 ods. 3 Správneho poriadku návrh sa podáva na správnom orgáne uvedenom v odseku 1 v lehote 3 mesiacov odo dňa, keď sa účastník dozvedel o dôvodoch obnovy, najneskôr však do 3 rokov od právoplatnosti rozhodnutia; v rovnakej lehote môže správny orgán obnovu konania nariadiť. Zmeškanie lehoty (§ 28) nemožno odpustiť.

Nesprávnym postupom správneho orgánu, ktorým sa účastníkovi konania odňala možnosť zúčastniť sa na konaní, sa rozumie prípad, keď

a) sa účastníkovi vôbec odoprelo toto jeho postavenie (§ 14), alebo

b) mu nebola daná možnosť uplatniť svoje práva alebo právom chránené záujmy. V tomto prípade sa má na zreteli predovšetkým porušenie oprávnení uvedených v § 33 Správneho poriadku [komentár ASPI k § 62 ods. 1 písm. c) Správneho poriadku, stav k 11. decembru 2018].

Podľa § 250b ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) ak žalobu podá niekto, kto tvrdí, že mu rozhodnutie správneho orgánu nebolo doručené, hoci sa s ním ako s účastníkom konania malo konať, súd overí správnosť tohto tvrdenia a uloží správne orgánu doručiť tomuto účastníkovi správne rozhodnutie a podľa okolností odloží jeho vykonateľnosť. Týmto stanoviskom súdu je správny orgán viazaný. Po uskutočnenom doručení predloží správny orgán spisy súdu na rozhodnutie o žalobe. Ak sa v rámci správneho konania po vykonaní pokynu súdu na doručenie správneho rozhodnutia začne konanie o opravnom prostriedku, správny orgán o tom súd bez zbytočného odkladu upovedomí.

Podľa § 250b ods. 3 OSP súd postupuje podľa odseku 2, len ak od vydania rozhodnutia, ktoré nebolo žalobcovi doručené, neuplynula lehota troch rokov.

V rámci skúmania ústavnej udržateľnosti právneho názoru najvyššieho súdu ústavný súd v prvom rade poukazuje na svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej ako ústavne nesúladne (porušujúce základné práva) hodnotí ústavný súd aj také rozhodnutia všeobecných súdov, v ktorých boli zákony, prípadne podzákonné právne úpravy interpretované v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti v dôsledku napr. prílišného formalizmu (IV. ÚS 192/08, IV. ÚS 69/2012, IV. ÚS 92/2012, I. ÚS 26/2010, III. ÚS 163/2011, podobne aj Ústavný súd Českej republiky napr. III. ÚS 150/99). K výkladu právnych predpisov a ich inštitútov nemožno pristupovať len z hľadiska textu zákona, a to ani v prípade, keď sa text môže javiť ako jednoznačný a určitý, ale predovšetkým podľa zmyslu a účelu zákona. Jazykový výklad môže totiž v zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu predstavovať len prvotné priblíženie sa k obsahu právnej normy, ktorej nositeľom je interpretovaný právny predpis; na overenie správnosti či nesprávnosti výkladu, resp. na jeho doplnenie či spresnenie potom slúžia ostatné

interpretačné prístupy postavené na roveň gramatickému výkladu, najmä teleologický a systematický výklad vrátane ústavne konformného výkladu, ktoré sú spôsobilé v kontexte racionálnej argumentácie predstavovať významný korektív pri zistení obsahu a zmyslu aplikovanej právnej normy (IV. ÚS 92/2012, I. ÚS 351/2010, m. m. I. ÚS 306/2010).

Ústavný súd nepodáva výklad zákonov, v rámci konania o sťažnosti sa zameriava na posúdenie zlučiteľnosti účinkov ich interpretácie a aplikácie s obsahom základných práv a slobôd. Ústavný súd už v súvislosti s posudzovaním interpretácie zákonov vyslovil, že všeobecný súd nie je absolútne viazaný doslovným znením zákona, ale môže a musí sa od neho odchyliť, pokiaľ to vyžaduje účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť alebo niektorý z ústavnoprávnych princípov (I. ÚS 306/2010). Interpretácia zákona však nemôže popierať účel a zmysel právnej úpravy a vo svojich dôsledkoch reštriktívne zasahovať do základných práv a slobôd, ktorých rešpektovanie je súčasťou základných princípov právneho štátu (m. m. II. ÚS 142/2015).

Materiálny prístup ústavného súdu k ochrane ústavnosti vychádza z jeho stabilizovanej judikatúry, v ktorej uprednostňuje materiálne poňatie právneho štátu, založené na interpretácii a aplikácii právnych predpisov z hľadiska ich účelu a zmyslu a tiež toho, že pri riešení konkrétnych prípadov nemožno opomínať požiadavku, aby prijaté rozhodnutie (riešenie) bolo akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (m. m. IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 95/08).

Pri interpretácii a aplikácii právnych predpisov sú všetky orgány verejnej moci povinné uplatňovať ich ústavne konformný výklad. Ide o požiadavku, ktorú možno minimálne nepriamo vyvodiť aj z čl. 152 ods. 4 ústavy. Ustanovenie čl. 152 ods. 4 ústavy má v súlade s ustálenou judikatúrou ústavného súdu v štruktúre ústavných noriem charakter generálneho princípu výkladu a uplatňovania práva (porovnaj napr. PL. ÚS 15/98, PL. ÚS 21/08 alebo II. ÚS 148/06).

Zásadu ústavne konformného výkladu a aplikácie práva uplatnil ústavný súd najprv v konaní o súlade právnych predpisov, keď vyslovil tento právny názor: „Keď právnu

normu možno vysvetľovať dvoma spôsobmi, pričom jeden výklad je v súlade s ústavou a medzinárodnými dohovormi podľa čl. 11 ústavy (teraz čl. 7) a druhý výklad je s nimi v nesúlade, nejestvuje ústavný dôvod na zrušenie takej právnej normy. Všetky štátne orgány majú vtedy ústavou určenú povinnosť uplatňovať právnu normu v súlade s ústavou“ (PL. ÚS 15/98). Zásadu prednosti ústavne konformného výkladu ústavný súd uplatňuje aj v konaniach o návrhoch fyzických osôb a právnických osôb, pričom zdôrazňuje, že z tejto zásady „vyplýva tiež požiadavka, aby v prípadoch, ak pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzajú do úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem, bol uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických alebo právnických osôb. Inak povedané, všetky orgány verejnej moci sú povinné v pochybnostiach vykladať právne normy v prospech realizácie ústavou (a tiež medzinárodnými zmluvami) garantovaných základných práv a slobôd“ (II. ÚS 148/06, m. m. IV. ÚS 96/07).

Ústavný súd konštatuje, že požiadavka materiálneho prístupu k ochrane práv sťažovateľov, ako aj požiadavka ústavne konformného výkladu relevantných právnych noriem je nepochybne prítomná aj pri preskúmaní ústavnej udržateľnosti napadnutého rozsudku najvyššieho súdu vydaného v systéme správneho súdnictva.

Ústavný súd dospel k záveru, že výklad § 62 ods. 1 písm. c) Správneho poriadku zvolený najvyšším súdom dôsledne nerešpektuje zásadu materiálnej ochrany práv a zásadu ústavne konformného výkladu právnych noriem. V prvom rade ústavný súd akceptuje, že § 62 Správneho poriadku uvádza, že návrh na obnovu konania môže podať účastník konania, čo vedie k prvotnému záveru, že ten, kto v pôvodnom správnom konaní nebol účastníkom konania, t. j. vo formálnom zmysle ten, s kým správny orgán ako s účastníkom konania nekonal, nemôže podať návrh na obnovu konania. Na druhej strane však napr. § 62 ods. 1 písm. c) Správneho poriadku ustanovuje, že návrh na obnovu konania možno podať, ak nesprávnym postupom správneho orgánu sa účastníkovi konania odňala možnosť zúčastniť sa na konaní. Uvedené ustanovenie nevymedzuje relevantný rozsah odňatia možnosti zúčastniť sa na konaní – môže teda ísť o čiastočné odňatie účasti napr. v rozsahu nedoručenia rozhodnutia, neprizvania na ústne pojednávanie a pod., alebo môže ísť

o odňatie účasti v absolútnom rozsahu, t. j. o nekonanie s niekým ako s účastníkom konania. Uvedená formulácia nasvedčuje záveru, že pojem „účastník konania“ uvedený v § 62 Správneho poriadku ako vecne legitimovanej osoby na podanie návrhu na obnovu konania je potrebné vykladať nie formálne, t. j. ako toho účastníka konania, s ktorým správny orgán v pôvodnom správnom konaní ako s účastníkom konal, ale skôr materiálne, t. j. ako toho, kto je účastníkom konania v zmysle relevantných ustanovení Správneho poriadku alebo ustanovení osobitného zákona, bez ohľadu na to, či s ním správny orgán v pôvodnom konaní ako s účastníkom konal. Tomuto výkladu nebráni ani inštitút žaloby opomenutého účastníka podľa § 250b ods. 2 OSP. Materiálny výklad účastníka konania podľa § 62 Správneho poriadku ako vecne legitimovaného subjektu na podanie návrhu na obnovu konania môže vytvoriť stav, keď opomenutý účastník bude mať – v závislosti od ďalších podmienok – k dispozícii dva právne prostriedky na nápravu ním tvrdenej nezákonnej neúčasti v určitom správnom konaní. Pluralita právnych prostriedkov nápravy tvrdenej nezákonnosti nie je sama osebe neprípustná, a rovnako tak nie je automatickým dôvodom na reštriktívny výklad určitej právnej normy.

V súvislosti s tvrdením sťažovateľov o porušení jeho práv postupom najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu v správnom súdnictve je podľa názoru ústavného súdu potrebné poukázať na špecifiká správneho súdnictva, ktorého úlohou nie je nahradzovať činnosť orgánov verejnej správy, ale „len“ preskúmať zákonnosť ich rozhodnutí a postupov, o ktorých fyzická osoba alebo právnická osoba tvrdí, že boli nezákonné a ukrátili ju na jej právach, teda preskúmať to, či kompetentné orgány pri riešení konkrétnych otázok v konkrétnom druhu správneho konania rešpektovali príslušné hmotnoprávne a procesnoprávne predpisy a v súlade s nimi aj rozhodli. Treba preto vziať do úvahy, že správny súd v zásade nie je súdom skutkovým, ale je súdom, ktorý posudzuje iba právne otázky napadnutého postupu alebo rozhodnutia orgánu verejnej správy. Vzhľadom na tieto špecifiká správneho súdnictva ústavný súd posudzoval aj dôvodnosť námietok sťažovateľov vo vzťahu k postupu najvyššieho súdu.

Ústavný súd už uviedol, že správne súdnictvo je primárne prostriedkom ochrany subjektívnych práv adresáta výkonu verejnej správy v jej najrôznejších podobách. Účelom

správneho súdnictva je účinná ochrana subjektívnych práv fyzickej osoby alebo právnickej osoby, voči ktorej je verejná správa v jednotlivom prípade vykonávaná (porovnaj III. ÚS 502/2015).

Pre ústavný súd v konaní o sťažnosti proti meritórnemu rozhodnutiu v správnom súdnictve nie je prioritne podstatné, v ktorom z jednotlivých typov konaní regulovaných v procesno-právnom predpise prameniacom v čl. 46 ods. 4 ústavy je uvedená ochrana subjektívnym právam sťažovateľa poskytovaná. Táto premisa však platí iba vtedy, pokiaľ prípadný chybný (nezákonný) záver správneho súdu o type konania, v ktorom je možné účinnú ochranu subjektívnym právam sťažovateľa poskytnúť, nemá za následok definitívne vylúčenie možnosti sťažovateľa iniciovať začatie iného (v ponímaní správneho súdu) vhodného typu konania v správnom súdnictve s ohľadom na individuálne okolnosti kauzy. Pokiaľ by totiž nezákonný záver správneho súdu o tom, že sťažovateľ podal návrh na taký typ konania v správnom súdnictve, ktorý v jeho prípade neprichádza do úvahy, mal za následok, že sťažovateľ už s ohľadom na objektívne okolnosti (napr. plynutie času) nemôže iniciovať začatie iného typu správno-súdnej ochrany, potom uvedená nezákonnosť rozhodnutia správneho súdu nepochybne vyúsťuje aj do napätia s čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy (III. ÚS 734/2017). Uvedené právne úvahy sú relevantné aj pri konkurencii právnych prostriedkov v systéme správneho súdnictva a právnych prostriedkov v správnom práve ako takom.

Je potrebné tiež zohľadniť, že správne súdnictvo je založené na zásade subsidiarity súdneho prieskumu, čo znamená, že súdna ochrana nastupuje až v okamihu, keď sa účastník správneho konania nemôže domôcť svojich práv v rámci správneho konania (uplatnením prípustných riadnych opravných prostriedkov) (porovnaj m. m. I. ÚS 351/2010).

Najvyšší súd v napadnutom rozsudku dôsledne nerešpektoval ani uvedené východiská uplatňované v systéme správneho súdnictva. Ústavný súd v týchto súvislostiach poukazuje na to, že návrh na obnovu konania sa týkal rozhodnutia stavebného úradu z 10. septembra 2013. V napadnutom rozsudku z 30. novembra 2017 najvyšší súd neakceptoval uplatnenie návrhu na obnovu konania sťažovateľmi a odkázal ich na inštitút

žaloby opomenutého účastníka podľa § 250b ods. 2 OSP. Vzhľadom na lehotu ustanovenú v § 250b ods. 3 však bolo zrejmé, že v čase, keď najvyšší súd rozhodoval vo veci sťažovateľov, títo už žalobu podľa § 250b ods. 2 OSP nemohli účinne uplatniť. Právny výklad, ktorý zvolil najvyšší súd, nerešpektoval ani princíp subsidiarity správneho súdnictva, ktorý možno primerane aplikovať aj vo vzťahu k (možnej) aplikácii mimoriadnych opravných prostriedkov v administratívnom konaní. Postup najvyššieho súdu a právny názor, na ktorom založil svoj rozsudok, viedli priamo k zmareniu ochrany subjektívnych práv sťažovateľov ako adresátov výkonu verejnej správy.

Z uvedených dôvodov ústavný súd dospel k záveru, že výklad § 62 ods. 1 písm. c) Správneho poriadku najvyšším súdom v napadnutom rozsudku bol arbitrárny a formalistický, nerešpektoval zásadu materiálnej ochrany práv a zásadu ústavne konformného výkladu právnych noriem a mal za následok porušenie základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a ich práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd preto rozhodol, že najvyšší súd napadnutým rozsudkom z 30. novembra 2017 porušil základné právo sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj ich právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

Vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 20 ods. 1 a čl. 40 ústavy, práva podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru, ako aj práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu sa ústavný súd riadil princípom minimalizácie svojich zásahov do právomoci všeobecných súdov, rozhodnutia ktorých sú v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy preskúmané (IV. ÚS 303/04, IV. ÚS 64/2010, IV. ÚS 100/2014), ktorý vyplýva z jeho subsidiárneho postavenia pri ochrane základných práv a slobôd. Vychádzal pritom v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. II. ÚS 182/06, IV. ÚS 311/08) z toho, že v nadväznosti na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a zrušením tohto rozsudku sa otvára priestor na to, aby sa najvyšší súd v ďalšom konaní sám vysporiadal s ochranou uvedených práv.

Ústavný súd preto v tejto časti sťažnosti sťažovateľov, uprednostňujúc právomoc všeobecného súdu na ochranu subjektívnych práv účastníkov konania pred ich ochranou v konaní pred ústavným súdom, nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Keďže najvyšší súd napadnutým rozsudkom sp. zn. 5 Sžo 176/2015 z 30. novembra 2017 porušil základné právo sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd zrušil toto rozhodnutie a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu). Povinnosťou najvyššieho súdu bude riadiť sa právnym názorom ústavného súdu a vo veci opäť rozhodnúť.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v súvislosti s ich právnym zastupovaním advokátom (bod 3 výroku tohto nálezu).

Podľa § 36 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú účastníkovi konania, uhrádza účastník konania zo svojho.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovatelia si uplatnili úhradu trov konania za dva úkony právnej služby vo výške 574,70 €.

Ústavný súd priznal sťažovateľom úhradu trov konania v sume 390,52 € (bod 3 výroku nálezu) v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to odmenu za 2 úkony právnej služby podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy). Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2018 v sume 153,50 € (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky) a náhrady hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby v sume 9,21 € (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Základnú sadzbu tarifnej odmeny ústavný súd znížil o 50 % (na sumu 76,75 €) podľa § 13 ods. 2 vyhlášky, keďže išlo o zastupovanie dvoch sťažovateľov, čo spolu predstavuje sumu 325,42 €. Z priloženého osvedčenia o registrácii pre daň z pridanej hodnoty vyplýva, že právny zástupca sťažovateľov je platcom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), preto uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Z vyúčtovania trov právneho zastúpenia vyplýva, že právny zástupca znížil sadzbu tarifnej odmeny za zastupovanie druhého sťažovateľa, pričom sadzbu

tarifnej odmeny neznižoval pri prvom sťažovateľovi. Ústavný súd tento výpočet neakceptoval, základnú sadzbu tarifnej odmeny znížil o 50 % za každého sťažovateľa, vychádzajúc zo svojej stabilnej judikatúry (pozri najmä I. ÚS 417/2010, I. ÚS 64/2011, II. ÚS 25/2011, II. ÚS 453/2010, II. ÚS 520/2010, III. ÚS 354/2010, III. ÚS 356/2010, III. ÚS 452/2010, IV. ÚS 62/2011, IV. ÚS 475/2010). Vo vymedzenom rozsahu preto ústavný súd návrhu na priznanie úhrady trov konania nevyhovел (bod 4 výroku nálezu).

Priznanú úhradu trov konania je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. decembra 2018